

TANTÁRGY NEVE: BEVEZETÉS AZ ÉPÍTÉSZETBE 2 - KÖRNYEZETESZTÉTIKA – ÖKOSZISZTÉMA ÉS MULTISZENZORIALITÁS	KREDITÉRTÉKE: 10
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tanóra típusa és óraszámja: előadás, 2 óra	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): évközi	
Az ismeret ellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az előadások alkalmával a hallgatók betekintést nyerhetnek a '60-as években jelentkező és akár a környezetika és ökofilozófia komplementer tudományterületének is tekinthető környezetesztétikába, mely a klasszikus filozófiai esztétikákkal szemben egy olyan korporealitáson, reciprocitáson és multiszenzorialitáson alapuló relacionista szemléletet képvisel, amely az ember, valamint az épített és természeti környezet közötti kapcsolat újszerű és progresszív megközelítését eredményezi.</p> <p>Az irányzat keretén belül olyan különböző diszciplináris gyakorlatok és teorémák is tárgyalásra kerülnek, mint a táj- és kertépítészet, a sétatudomány, a környezetvédelem, a szabadidő kutatás, az antropocén, a poszthumanizmus, az urbanisztika, a természetművészet vagy épp a dizájnelmélet. Továbbá a terek, helyek, tájak és épületek szemlélésének és testi érzékelésének vonatkozásában olyan esztétikatörténeti fogalmak is előtérbe kerülnek majd, mint a szépség, a fenséges, az ízlés vagy épp az antropomorfizáció, stb., ugyanis ezeken keresztül lehet leginkább bemutatni azt az elmozdulást, ami a hagyományos művészetelmélet és a környezetesztétika között tételezhető.</p> <p>A félév során – a téma kiterjedtségének ellenére – ugyanakkor csak a természeti és hibrid (kertek, parkok) környezetekkel összefüggésbe hozható vonatkozások kerülnek majd fókuszba, előkészítve az épített terekkel való foglalkozást.</p>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott</i> irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mikel DUFRENNE, <i>A természet esztétikai tapasztalata</i> (1955/1967), ford. SZÉCSÉNYI Endre = <i>Echo – Bevezetés a környezetesztétikába</i>, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 36–48. - Ronald W. HEPBURN, <i>Humanizálni a természetet: tisztelni a természetet</i> (1998), ford. TAKÁCS Dániel = <i>Echo – Bevezetés a környezetesztétikába</i>, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 104–116. - CSUKA Botond, <i>Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről</i> = <i>Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről</i>, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 139–152. - GÁLOSI Adrienne, <i>Parkok és kertek a „természet után”</i> = <i>Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről</i>, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 123–138. 	

- Frédéric GROS, *A gyaloglás filozófiája*, ford. MIHANCsik Zsófia, Typotex, Budapest, 2023, 9–16, 61–69, 89–94, 200–210.
- Michel SERRES, *A természeti szerződés*, ford. SEREGI Tamás, Kijárat, Budapest, 2021.
- Bruno LATOUR, *Földközében / Karanténban*, ford. Kun János Róbert, Kijárat, Budapest, 2023.
- HORVÁTH Márk, *Az ökológia és az antropocén gótikus értelmezései*, Helikon 2020/2, 223–239.
- Corine PELLUCHON, *Az esztétika, a Földön lakozás fenomenológiája és a tekintettel-lét*, ford. ÁDÁM Anikó, Helikon 2023/4, 628–643.

Ajánlott irodalom:

- BUDAI Aurél, *Környezetesztétika, elmélet és gyakorlat*, Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft., Budapest, 2004.
- BENKŐ Melinda – FONYÓDI Mariann, *Glocal city*, Terc, Budapest, 2009.
- MEGGYESI Tamás, *Promenadológia*, Budapest, 2012. Elérhető: <https://urb.bme.hu/segedlet/kornyezetestetika/promenadologia.pdf>
- Henry David THOREAU, *A gyaloglásról*, ford. NÁDASDY Ádám, Open Books, Budapest, 2003.
- Martin DRENTHEN – Jozef KEULARTZ, *Environmental Aesthetics: Crossing Divides and Breaking Ground (Groundworks: Ecological Issues in Philosophy and Theology)*, Fordham University Press, 2014.
- Timothy MORTON, *Ecology without Nature*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, 2007.
- HORVÁTH Márk, *Az antropocén*, Prae, Budapest, 2021.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- a környezetesztétika megközelítésmódjának és tárgyainak megismerése, amelynek szemléletformáló hatása hozzájárulhat egy fenntarthatósági szempontokat is figyelembe vevő építészeti praxis kialakításához
- az esztétikatörténet meghatározó fogalmainak elsajátítása

b) képességei

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Kern Orsolya DLA, adjunktus

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) (név, beosztás, tud. fokozat):

Kovács Edward Béla

kód: MK3BEV2E10EX17	köv: é	tantárgy megnevezése: BEVEZETÉS AZ ÉPÍTÉSZETBE 2. Környezetesztétika – Ökoszisztéma és multiszenzorialitás		tantárgy típusa: Kötelező	tanszék: ÉSZ
óraszám: 2/0/0	nyelve: magyar	kredit: 10	tantárgyfelelős: Kern Orsolya DLA, adjunktus	kurzusok oktatói: Kovács Edward Béla	előkövetelmény: BEV.ÉP.1

hét	dátum	téma	előadás
0.		regisztrációs hét	
1.	02.11.	Bevezetés	<ul style="list-style-type: none"> - (gyakorlat: fogalomháló közös kiépítése és értelmezése példákkal) - a jelen szociokulturális-klimatológiai kondíció: az antropocén mint új földtörténeti korszak - a környezet interdiszciplináris megközelítései - esztétikatörténeti fordulat: a hagyományos esztétikák mellett a környezetesztétika feltűnése - a következő alkalomra elolvasni és kijelölni nehezebben érthető fogalmakat vagy figyelemfelkeltő észrevételeket Csuka Botond <i>Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről</i> című szövegéből
2.	02.18.	A természet esztétikai megközelítésének (történeti) lehetőségei	<ul style="list-style-type: none"> - (gyakorlat: Csuka Botond tanulmányának közös olvasása és értelmezése) - a természethez való viszony klasszikus, humanista és auklérista aspektusainak összehasonlítása a környezetesztétika (poszt)antropocentrikus szempontjaival
3.	02.25.	Környezetvédelem és fenntarthatóság, a természet (de)humanizálása I.	<ul style="list-style-type: none"> - (gyakorlat: a <i>Koyaanisqatsi</i> (Godfrey Reggio, 1982) közös megnézése) - környezetvédelmi szempontok a környezetesztétikában és az építészetben - a természet nem utilitarista, kizsákmányoló megközelítése
4.	03.04.	Környezetvédelem és fenntarthatóság, a természet (de)humanizálása II.	<ul style="list-style-type: none"> - a <i>Koyaanisqatsi</i> (Godfrey Reggio, 1982) közös megvitatása a fentebbi szempontok tükrében, vitacsoportok kialakítása, pro és kontra érvelés - a következő alkalomra elolvasni Frédéric Gros kijelölt esszéreszleteit
5.	03.11.	A sétatudomány mint a természet megtapasztalásának kitüntetett diszciplínája	<ul style="list-style-type: none"> - a promenadológia tudománytörténeti helye az építészeti diskurzusban - a nem csak látványközpontú, hanem korporális-multiszenzorialis tapasztalás felértékelődése - Frédéric Gros esszéreszleteinek közös olvasása és értelmezése
6.	03.18.	Táj- és kertépítészet	<ul style="list-style-type: none"> - beszélgetés a táj- és kertépítészetről egy meghívott előadóval - és/vagy séta a Debreceni Botanikus Kertben
7.	03.25.	rajzhét	
8.	04.01.	Természetművészet	<ul style="list-style-type: none"> - a romantika természetábrázolásának összevetése kortárs land és environmental art alkotásokkal - Berhidi Mária és Alan Sonfist művészete - Andy Goldsworthy dokumentumfilmjének közös nézése - (gyakorlat: land art rajztervek készítése)

9.	04.08.	Tájéntervenciók	<ul style="list-style-type: none"> - 5-ös csoportok - séta a Liget Térhez, majd módosítások kieszközlése a természeti környezeten - az eredeti és a megváltoztatott környezet dokumentálása, továbbítása az oktatóknak
10.	04.15.	Sötét ökológia és ökogótika	<ul style="list-style-type: none"> - az átküldött fotók kivetítése és bemutatása - az <i>Annihilation</i> (Alex Garland, 2018) bizonyos részleteinek megnézése, a látottak kontextualizálása Horváth Márk tanulmánya alapján
11.	04.22.	Disztópikus környezetek	<ul style="list-style-type: none"> - utópia, disztópia, atópia - jövőképzetek és környezet viszonya a sci-fiben - (gyakorlat: Debrecen 50 év múlva, csoportokban, utópisztikusan és disztópikusan)
12.	04.29.	Környezeti tervezés (environmental design)	<ul style="list-style-type: none"> - multidiszciplinaritás és fenntarthatósága - természeti és épített környezet szimbiózisa - őshonos növényzet megőrzése, zöld infrastruktúrák kiépítése, energiahatékony tervezés - a Bosco Verticale (Függőleges erdő, Milánó) és a Gardens by the Bay (Szingapúr) példája - (gyakorlat: Debrecen vasútállomásának fenntartható újratervezése, skickekkel)
13.	05.06.	Zárthelyi dolgozat	<ul style="list-style-type: none"> - egy 40 kérdésből álló, karikázós feladatsoor a félév során elhangzott témákból
14.		rajzhét	

számonkérési módok:

Írásbeli vizsga.

Kötelező irodalom:

- Mikel DUFRENNE, *A természet esztétikai tapasztalata (1955/1967)*, ford. SZÉCSÉNYI Endre = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 36–48.
- Ronald W. HEPBURN, *Humanizálni a természetet: tisztelni a természetet (1998)*, ford. TAKÁCS Dániel = *Echo – Bevezetés a környezetesztétikába*, szerk. CSUKA Botond – SZÉCSÉNYI Endre, Kijárat, Budapest, 2024, 104–116.
- CSUKA Botond, *Természet, táj, környezet. A környezetesztétika kezdeteiről* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 139–152.
- GÁLOSI Adrienne, *Parkok és kertek a „természet után”* = *Echo – A természet visszhangja. Tanulmányok a természet esztétikai megközelítéséről*, szerk. CSERHALMI Luca – LENDECZKI Kinga, Kijárat, Budapest, 2024, 123–138.
- Frédéric GROS, *A gyaloglás filozófiája*, ford. MIHANCSIK Zsófia, Typotex, Budapest, 2023, 9–16, 61–69, 89–94, 200–210.
- Michel SERRES, *A természeti szerződés*, ford. SEREGI Tamás, Kijárat, Budapest, 2021.
- Bruno LATOUR, *Földközlemben / Karanténban*, ford. Kun János Róbert, Kijárat, Budapest, 2023.
- HORVÁTH Márk, *Az ökogótika és az antropocén gótikus értelmezései*, Helikon 2020/2, 223–239.
- Corine PELLUCHON, *Az esztétika, a Földön lakozás fenomenológiája és a tekintettel-lét*, ford. ÁDÁM Anikó, Helikon 2023/4, 628–643.

Ajánlott irodalom:

- BUDAI Aurél, *Környezetesztétika, elmélet és gyakorlat*, Építésügyi Tájékoztatói Központ Kft., Budapest, 2004.
- BENKŐ Melinda – FONYÓDI Mariann, *Glocal city*, Terc, Budapest, 2009.
- MEGGYESI Tamás, *Promenadológia*, Budapest, 2012. Elérhető: <https://urb.bme.hu/segedlet/kornyezetesztetika/promenadologia.pdf>
- Henry David THOREAU, *A gyaloglásról*, ford. NÁDASDY Ádám, Open Books, Budapest, 2003.

- Martin DRENTHEM – Jozef KEULARTZ, *Environmental Aesthetics: Crossing Divides and Breaking Ground (Groundworks: Ecological Issues in Philosophy and Theology)*, Fordham University Press, 2014.
- Timothy MORTON, *Ecology without Nature*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, 2007.
- HORVÁTH Márk, *Az antropocén*, Prae, Budapest, 2021.

az aláírás és vizsgára bocsátás különleges feltételei:

Részvétel a órák legalább 66%-án. Megengedett hiányzás 3 alkalom. Hiányzásnak minősül, ha a hallgató nincs jelen az egész órán. Az óra elején és végén katalógus készül.

teljesítményértékelés:

Öt számjegyű értékelés a félévet záró vizsga alapján.